

Yeni Medyada Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söyleminin Üretimi ve Yayılımı: Youtube Örneği

Hidaye Aydan SİLKÜ BİLGİLİER

Ege Üniversitesi

İletişim Fakültesi, Hakla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü

İzmir

hidaye.aydan.bilgiler@ege.edu.tr

Pelinsu İNCELİ

Ege Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

pelinsuinceli@gmail.com

Özet

Hakim ideolojinin hüküm sürdüğü geleneksel medya ortamlarında yer bulamayan ya da sıklıkla yanlış bir şekilde temsil edilen eşcinsel bireyler, internet tabanlı yeni medya platformları sayesinde kendilerini özgürce ifade edebilecekleri alanlar bulmuşlardır. Azınlık gruplar için eşitlikçi bir iletişim ortamı sağlayan yeni medya platformları, aynı zamanda geleneksel medya tarafından daha önce öğretilmiş olan pek çok yargıyı ve söylemi de beraberinde getirmekte ve dolaşıma sokmaktadır. Özellikle yeni medyanın sahip olduğu etkileşimsellik, yayılım ve hipermetinsellik gibi özellikleri sayesinde nefret söylemleri, paylaşımlar ya da kullanıcı türevli yorumlar aracılığıyla hızlı bir şekilde yeniden üretilmekte ve yayılmaktadır. Araştırmanın amacı, kullanıcı türevli yorumlar aracılığıyla yeni medya ortamında eşcinsellere karşı yeniden üretilen ve yayılan cinsel kimlik temelli nefret söyleminin incelenmesidir. Araştırma kapsamında ölçüt örneklem yöntemiyle belirlenen üç eşcinsel bireyin YouTube sayfaları örneklem olarak alınmıştır. Bu doğrultuda, eşcinsel bireylerin YouTube videolarının altında kullanıcılar tarafından yapılmış olan toplam 3.000 nefret içerikli ve destekleyici yorum, cinsel kimlik temelli nefret söyleminin üretimi ve yayılımı açısından incelenmiş, nicel içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Araştırma verilerine bağlı olarak kullanıcı türevli yorumlar aracılığıyla cinsel kimlik temelli nefret söyleminin yoğunlukla din ve ataerkil toplum yapısı değişkenlerine bağlı olarak tekrar üretilip dolaşıma sokulduğu tespit edilmiştir. İncelenen cinsel kimlik temelli destekleyici kullanıcı yorumlarının ise yoğunlukla eşcinsel bireyi cesaretlendirici ve anti-homofobik içeriklerden oluştuğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yeni Medya, Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi, YouTube

Production and Spread of Sexual Identity-Based Hate Speech in New Media: Example of Youtube

Abstract

Homosexual individuals, who cannot find their way in traditional media environments controlled by the dominant ideology or often misrepresented; have found areas where they can

express themselves freely thanks to new internet-based media platforms. New media platforms, which provide an egalitarian communication environment for minority groups, also bring and circulate many judgments and discourses previously taught by traditional media. In particular, thanks to the features of the new media, such as interactivity, spread, and hypertextuality, hate speech is quickly reproduced and spread through hate speeches, shares, or user-derived comments.

The aim of the research is to examine the sexual identity-based hate speech produced and spread against homosexuals in the new media environment through user-derived comments. Within the scope of the research, the YouTube channels of three homosexual individuals determined by the criterion sampling method were taken as samples. Accordingly, a total of 3000 hateful and supportive comments shared by users under YouTube videos of homosexual individuals were examined in terms of the production and spread of sexual identity-based hate speech, and analyzed by quantitative content analysis technique. Based on the research data, it has been determined that, through user-derived comments, sexual identity-based hate speech is reproduced and circulated mostly depending on the variables of religion and patriarchal social structure. Supportive user comments based on sexual identity were mostly composed of encouraging and anti-homophobic content.

Keywords: New Media, Sexual Identity-Based Hate Speech, YouTube

Giriş

Basının insan haklarını çiğnemenen, topluma mensup olan hiçbir kesimi ötekileştirmeden, farklılıklara sahip ve azınlık olan gruplar da dâhil olmak üzere her bireyi tarafsız bir şekilde temsil etmesi gerekmektedir. Ancak genellikle medya patronları tarafından yönetilen geleneksel medyanın kolları olan gazete, televizyon, radyo gibi kitle iletişim araçları, devlet politikalarının ve gelir kaynakları olan reklam verenlerinin etkisinde kalarak hakim olan ideolojiyi sürdürebilir kılmaktan öteye gidememektedir. Dolayısıyla geleneksel medya ortamında farklılıklara sahip pek çok bireyin veya grubun eksik, yanlış ya da abartılı bir şekilde temsil edilerek ötekileştirildiği bilinmektedir. Çift yönlü iletişim yapısıyla kullanıcılarına içerik üretebilme imkanı tanıyan yeni medya ise sahip olduğu özellikler sayesinde geleneksel medyada yer bulamayan farklılıklara sahip azınlıklar için kendilerini özgürce ifade edebilecekleri alanlar sunmaktadır. Ancak yeni medyanın görece demokratik ve kullanıcı merkezli yapısı hipermetinsellik, yayılım, denetimsizlik gibi özellikleriyle de birleştiğinde toplumda var olan önyargıları, hoşgörüsüzlükleri ve ötekileştirmeleri görünür kılmaktadır. Bu bağlamda, yeni medyada üretilen ve dolaşıma sokulan nefret söylemi geleneksel medyaya oranla daha geniş coğrafyalara oldukça hızlı bir şekilde ve eş zamanlı olarak yayılırken, daha etkili ve kalıcı olmaktadır.

Alanyazında, geleneksel medyada üretilen nefret söylemi üzerine yapılan çok sayıda çalışma (Kılıç, 2011; Livberber, 2014; Sekman, 2015; Kovacı,2016; Karataş, 2018; Öztürk,

2019; Yardım ve Dalkılıç, 2018; Tunçay, 2017) bulunmasına karşın, yeni medya özelinde tekrar üretilerek dolaşıma sokulan cinsel kimlik temelli nefret söylemi üzerine yapılan araştırmalar (Ertan, 2010; Aygöl, 2013; Dondurucu ve Uluçay, 2015; Vardal, 2015) sınırlı sayıdadır. Üstelik eşitlikçi ve anti-homofobik kişiler tarafından cinsel yönelim ayrımcılığı olan heteroseksizme karşı üretilen cinsel kimlik temelli destekleyici yorumları inceleyen çalışmalara ise rastlanmamıştır. Bu açıdan ilgili alana katkı sağlaması planlanan bu çalışma ile ilk olarak amaçlanan, yeni medyada eşcinsel bireylere karşı üretilen nefret söylemlerini ortaya çıkarabilme ve nefret suçlarının tetikleyicisi olan nefret içeriklerinin beslediği referans noktalarına dikkat çekmektir. Çalışmanın bir diğer amacı ise cinsel kimlik temelli destekleyici iletilerin de incelenmesidir. Belirtilen amaçlar doğrultusunda yapılandırılan araştırma soruları; 1.İlgili YouTube videoları altında incelenen yorumlar, cinsel kimlik temelli nefret söylemi içerme bakımından sayısal olarak nasıl bir dağılım göstermektedir?, 2.İlgili YouTube videoları altında incelenen nefret söylemi içeren yorumlar, içeriksel olarak oluşturulan alt kategorilere göre sayısal olarak nasıl bir dağılım göstermektedir?, 3.İlgili YouTube videoları altında incelenen cinsel kimlik temelli destekleyici yorumlar, içeriksel olarak oluşturulan alt kategorilere göre sayısal olarak nasıl bir dağılım göstermektedir? olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda, YouTube özelinde kullanıcı türevli yorumlar aracılığıyla eşcinsellere karşı üretilen destekleyici ve nefret içerikli iletiler, nicel içerik analizi tekniğiyle analiz edilerek kullanıcıların eşcinsellikle ilgili algılarına odaklanılmıştır. Elde edilen sonuçlar alanyazın doğrultusunda tanımlanarak yorumlanmıştır.

Literatür Altyapısı

Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi

Cinsel kimlik terimi, bireyin biyolojik özelliklerinden dolayı sahip olduğu cinsiyeti değil, bireyin kendisini ait hissettiği cinsiyeti ifade etmektedir (American Psychological Association, 2015: 834). Erkek bedenin tüm fiziksel ve biyolojik özelliklerine sahip olan bir bireyin, kendini kadın gibi hissetmesi ve kendini kadın cinsiyetinde algılaması bu duruma örnek olarak verilebilir (Güner, 2011: 20). Cinsel kimliğin bir uzantısı olan cinsel yönelim (sexual orientation) ise bireyin, belirli bir cinsiyete yönelik hissettiği duygusal ve cinsel çekimi temsil etmekle birlikte (Tar, 2013: 96) heteroseksüellik, eşcinsellik ve biseksüellik olarak üç farklı kapsamda isimlendirilmektedir. Türkiye’de Cinsel Yönelim veya Cinsiyet Kimliği Temelinde Ayrımcılığın İzlenmesi Raporu’nda heteroseksüellik, kişinin duygusal ve cinsel açıdan karşı cinse ilgi duyması olarak açıklanırken biseksüellik, kadın ya da erkek bireyin duygusal ve cinsel

açından her iki cinsiyete de ilgi duyması olarak tanımlanmaktadır. Eşcinsellik ise bireyin romantik ve cinsel açıdan hemcinsine karşı ilgi duyması, duygu beslemesi anlamına gelmektedir (Güner, vd. 2011: 19-20). Eşcinsel kadınları temsil etmek etmek amacıyla “lezbiyen”, eşcinsel erkeler için ise “gey” ifadeleri kullanılmaktadır (Giddens, 2013: 497). 1900’lü yıllardan itibaren heteroseksüellik dışında bahsedilen tüm farklı cinsel yönelimlere sahip bireyleri tanımlayabilmek amacıyla “lezbiyen”, “gey”, “biseksüel” ve “trans cinsiyet” kelimelerinin baş harflerinden oluşan “LGBT” çatı kavram olarak kullanılmaktadır (Sabah, 2015; Dondurucu, 2018b: 1380).

Tarihsel süreç incelendiğinde eşcinselliğin, dini açıdan sapkınlık ve günah, siyasi açıdan ataerkil toplum yapısına aykırı bir tehdit unsuru, tıbbi ve psikolojik açıdan ise hastalık olarak değerlendirildiği görülmektedir. Cinselliğin üreme dışında haz amacıyla gerçekleştirilmesi sebebiyle eşcinsellik tek tanrılı dinler tarafından uzun süre günah olarak kabul edilmiştir (akt. Dondurucu, 2018b: 1381). Başka bir ifadeyle, eşcinselliğin toplumların üremesini ve çoğalmasını engelleyen bir cinsel ilişki biçimi olması, üç büyük din tarafından günah olarak görülmesinin sebebi olarak yorumlanabilir. Gelbal ve Duyan (2006: 574) göre, muhafazakâr ve dinine bağlı olan kişiler, heteroseksüel olmayan kişilere karşı olumsuz tutum ve davranışlar sergilemektedir. Herek (1988), muhafazakâr kesimin eşcinsel bireylere olan olumsuz davranışlarının sebebinin geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine olan bağlılıklarından kaynaklanabileceğini ileri sürmektedir. Ayrıca Herek’e (1988) göre, geleneksel toplumsal cinsiyet görüşlerini benimsemeyen veya muhafazakâr olmayan bireylerin, eşcinsel bireylere karşı daha ılımlı olmaları muhtemeldir. Dolayısıyla topluluk üyelerinin eşcinsel bireylere karşı sergiledikleri davranış ve tutumlarda dini inançların ciddi bir etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, dine dayalı muhafazakâr toplumlarda, eşcinsellik “günah” olarak nitelendirilmekte, eşcinseller ise toplum için bir tehdit unsuru olarak kabul edilmektedir. Dinin etkisiyle oluşan önyargılı ve hoşgörüsüz yaklaşımlar da eşcinselliğe ve eşcinsellere karşı nefret içeren davranışları ya da söylemleri ortaya çıkarmaktadır. Benzer şekilde, Dondurucu (2018b) çalışmasında İnci Sözlük’te gey başlığı altında kullanıcılar tarafından yapılan yorumlarda, en fazla din referansı ile eşcinsellere karşı nefret içerikli yorumların üretildiğini tespit etmiştir. Din üzerinde yapılan yorumlarda genelde Lut kaviminden, Müslümanlığın şartlarından bahsedilmekte ve Müslümanlığın dini kitabı olan Kuran’a atıfta bulunarak farklı cinsel yönelimlere sahip olan bireylerin sapkın ve günahkâr olduğu dile getirilmektedir. Ataerkil toplumsal yapıya bağlı olarak üretilen homofobik yorumlarda ise toplumsal cinsiyet rollerinin etkisiyle bir erkeğin nasıl olması gerektiği hakkında üretilen yorumların ve askerlik ya da milli

duygularla bağlantılı olarak nefret söylemi barındıran içeriklerin olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, incelenen yorumlarda din ve ataerkil toplumsal yapıya bağlı olarak üretilen nefret söylemlerinin nedeni, Türkiye'nin erkek egemen bir toplum yapısına sahip olması ve Türklerin çoğunun Müslüman olması olarak açıklanabilir. Ayşegül (2010)'e göre, Türkiye'nin sahip olduğu militarist yapı ile geleneksel cinsiyetçi yapı, kişilerin farklılıklara, insanlara ve olaylara bakış açısını etkileyerek toplumda homofobiyi yaygınlaştırmakta ve dolayısıyla homofobik söylemleri meşru kılmaktadır (Aygül, 2010: 112).

1950'li yıllar ile 1970'li yıllar arasında ise eşcinsellik bir hastalık olarak görülmüş, eşcinsel bireyler elektroşok, psikanaliz ve kusturma gibi ağır ilkel yöntemlerle ve zorla tedavi edilmeye çalışılmıştır. Bu uygulanan ağır yöntemler pek çok eşcinsel bireyin hayatını etkilemiş ve geri döndürülemez psikolojik hasarlara neden olmuştur (akt. Candansayar, 2014: 256). Özellikle bu dönem sürecinde heteroseksüel olmayan bireyler Amerika ve İngiltere gibi ülkelerde, komünistlerden sonra en çok baskı altına alınan ikinci grup olmuşlardır (Candansayar, 2009: 71). 60'lı yıllarda hayatları pahasına özgürlükçü eylemlere katılan eşcinseller ile eşcinselliğin bir hastalık olarak görülmemesi gerektiğine inanan pek çok sağlık çalışanının da etkisiyle (Candansayar, 2009: 71) 1973 yılına gelindiğinde, Amerikan Psikiyatrist Derneği eşcinselliği hastalıklar listesinden resmi olarak çıkarmıştır (Kılıç, 2011: 149). Ancak Candansayar'ın (2009: 71- 72) çalışmasında belirtmekte olduğu gibi, günümüzde Türkiye de dâhil olmak üzere birçok ülkede bazı psikiyatrlar ve psikologlar eşcinsel bireyleri hala tedavi etmeye çalışmakta ve bireylerde ruhsal hasarlara sebep olmaktadır.

Geylerin sahip olduğu cinsel yönelimi psikolojik açıdan bir hastalık olarak değerlendiren yorumlarda, genellikle eşcinsel bireye karşı acıma ya da kızgınlık duygularının var olduğu söylenebilir. Bu kategorinin altına giren yorumlardan, günümüzde heteroseksüellik dışında farklı cinsel yönelimlerin, toplumun büyük bir kesimi tarafından hala tedavi edilmesi ve iyileştirilmesi gereken, aile tarafından küçük yaşlarda zamanında fark edilebilmesi durumunda önlenebilen hormonal ya da psikolojik bir hastalık olarak kabul edildiği görülmektedir. Bu bulgu, Dondurucu ve Uluçay'ın (2015) daha önce yapmış oldukları araştırmada da desteklenmektedir. Bahsedilen araştırmada, incelenen üç videonun ikisinde eşcinsellik eğlence öğesi olarak sunulmakta, birinde ise hastalık ve dini açıdan lanetlenmiş bir durum olarak yansıtılmaktadır. Turner (2011: 48), Foucault'un tıp ve eşcinsellik arasında kurduğu ilişkiden hareketle modern dönemde dinin yerini, tıbbın aldığına dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, hastalık referansı ile üretilen nefret söylemlerinin nedeni, geçmişte tıbbın eşcinsellik hakkında koyduğu yanlış teşhislerin günümüze yansması olarak yorumlanabilir.

Tarih boyunca eşcinselliğin algılanmasında etkili olan diğer bir faktör de süregelen erkek egemen toplum yapısıdır. Ataerkil toplumlarda, toplumsal cinsiyet rolleri aracılığıyla erkeğe heteroseksüel, sert ve güçlü olma özellikleri biçilmektedir. Bu özelliklere sahip olmayan bireyler ise ötekileştirilerek, toplumda güçlü ve heteroseksüel olan erkeklik rolünün iktidarı ve devamlılığı sağlanmaktadır (Kılıç, 2011: 150). Dolayısıyla kitlelerin farklı cinsel yönelimlere sahip bireylere nefret duymalarının temelinde dini inançlar, tıbbın geçersiz teşhisleri ve toplumsal nedenler bulunmaktadır. Kitlelerin kendinden olmayan gruplara karşı beslediği bu nefret duygusu da beraberinde nefret söylemlerine neden olmaktadır. Dondurucu'ya (2018b) göre, Türkiye bu duruma iyi bir örnek oluşturmaktadır. Çünkü Türkiye'de benimsenen ideoloji ile ideal bir vatandaşın sahip olması gereken özellikler net bir şekilde çizilmiştir. Bu bağlamda, belirtilen ideoloji çerçevesinde ırk olarak Türk, cinsel yönelim açısından heteroseksüel ve din olarak Müslüman olan kişiler ideal vatandaş olarak anılmakta, bu özellikler dışında kalanlar ötekileştirilmektedir (Dondurucu, 2018b: 1382). Dolayısıyla daha önce yapılmış çalışmalarda da (Kılıç, 2011: 151; Karadağ, 2011: 216) görüldüğü gibi toplum tarafından benimsenen ataerkil yapı; ideoloji, kültür ve din, bireylerin veya kitlelerin, eşcinselliğe karşı tutum ve davranışlarını önemli derecede belirlemekle birlikte nefret söylemlerinin oluşumuna zemin hazırlamaktadır.

1997 yılında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından yayınlanan 97 (20) sayılı Tavsiye Kararında nefret söylemi kavramı, zenofobiyi (yabancı düşmanlığı), ırkçı nefretini, antisemitizmi (Yahudi düşmanlığı), saldırgan milliyetçiliği, etnik merkezçiliği ve hoşgörüsüzlüğe dayanan ayrımcılığı yayan, onaylayan ya da haklı gösteren tüm ifade biçimleri olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca bu tür ifadelerin internet ya da herhangi bir yeni medya platformunda yayınlanmasının da nefret söylemi içerisine gireceği açık bir şekilde belirtilmektedir (Avrupa Konseyi, 2018: 33-34). Hedef aldığı gruba göre şekillenen; içerisinde olumsuz stereotipler ve etiketlemeler bulunduran nefret söylemi türleri; kadınlara yönelik, siyasal, cinsel kimlik temelli, yabancılara ve göçmenlere yönelik, inanç ve mezhep temelli, engellilere ve çeşitli hastalıklara yönelik olmak üzere altı farklı başlık altında sınıflandırılmaktadır (Binark ve Çomu, 2012). Bu bağlamda, kişilerin cinsel yönelimlerine karşı duyulan nefret temelinde şekillenen "cinsel kimlik temelli nefret söylemi", toplum tarafından kabul görmeyen cinsel tercihlere karşı duyulan hoşgörüsüzlük ekseninde gelişmektedir. Dolayısıyla cinsel kimlik temelli nefret söyleminin hedefinde heteroseksüel olmayan tüm lezbiyen, gey, biseksüel ve transseksüel (LGBT) bireyler bulunmaktadır (Binark ve Çomu, 2012).

Livberber (2014)'e göre, heteroseksüel bireylerin, LGBT bireyler üzerinden hayata geçirdikleri ayrımcı söylemler cinsiyetçilik barındırmaktadır. Cinsiyetçilik, cinsel kimlik temelli nefret söyleminin oluşmasına neden olan en önemli unsurlardan biri olduğu gibi hem kadınlar üzerinden hem de LGBT bireyler üzerinden hayata geçirilmektedir. Bu bağlamda, farklılığa duyulan korkudan kaynaklanan homofobik, bifobik ve transfobik söylemler, heteroseksüel bireylerin LGBT bireylere yönelik nefret temelli cinsiyetçi söylemlerini temsil etmektedir (aktr. Livberber, 2014: 47). Eşcinsellere veya eşcinselliğe duyulan korkudan ve hoşnutsuzluktan kaynaklanan homofobi içerisinde ayrımcılığı, korkudan doğan nefreti ve nefretin tetiklediği her türlü duygusal veya fiziksel şiddeti barındırmaktadır (Ertan, 2010: 3). Weinberg'e göre, homofobiyi oluşturan beş farklı neden bulunmaktadır. Bunlar; kişinin kendisinde eşcinsel bir yönelim, cinsel arzu veya dürtü olmasından korkması, bastırılmış kıskançlık, eşcinsellik olgusunun bir tehdit olarak görülmesi, dinin etkisi ve cinselliğin üreme amacı dışında haz için gerçekleştirilerek gelenekselci anlayışa karşı çıkış olduğunun düşünülmesidir (aktr. Yeşilyurt, 2015: 30).

Maruz kaldıkları cinsel ayrımcı tutumlardan etkilenen LGBT bireylerde, utanç ve kendinden nefret etme duygularıyla içselleştirilmiş homofobi ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla çoğu zaman homoseksüel bireylerin de kendilerine karşı homofobi duyabilmeleri mümkündür (Livberber, 2014: 49). Cinsel yönelimlerini sorgulama, keşfetme ya da ilk fark ediş sürecinde olan eşcinseller maruz kaldıkları ayrımcı tutumlar nedeniyle homofobiyi içselleştirmekte ve bunun sonucunda kendilerine zarar verebilmektedirler (Boratav, 2009: 76). Homofobinin farklı bir türü olarak da görülen transfobi ise trans bireylere karşı duyulan öfke, korku, nefret ve iğrenme gibi duygular sonucu oluşmaktadır (Yüksel, 2009: 94). Bifobi, hem eşcinsel bireylerin hem de heteroseksüel bireylerin, biseksüel bireylere karşı korku, nefret gibi duygular beslemesi ve onlara ön yargılı bir şekilde yaklaşmasını temsil etmektedir (Livberber, 2014: 51). Bu noktada, bahsedilen homofobi, transfobi ve bifobi gibi korkudan, ön yargıdan, hoşgörüsüzlükten kaynaklanan algı, tutum ve davranışlar, homofobik, transfobik ve bifobik nefret söylemlerine dönüşmektedir. Dolayısıyla heteroseksüellikten farklı bir cinsel yönelime sahip olan LGBT bireylere karşı olumsuz tutum ve önyargılı yaklaşımlar içeren tüm bu söylemler, cinsel kimlik temelli nefret söyleminin içerisinde yer almaktadır. Egemen ideolojiler çerçevesinde şekillenen ayrımcı söylem, LGBT bireyleri ötekileştirerek cinsel kimlik temelinde yapılan nefret söylemlerine dönüşmekte ve daha sonrasında nefret suçlarına evrilmektedir.

Farklı cinsel yönelimlere sahip bireylerin mizah ve komedi unsuru olarak araştırıldıkları nefret içerikli yorumlarda ise mizahi ve alaycı bir üslup hakimdir. Gey YouTuberlara iletilerde küçük düşürücü pek çok sıfat takıldığı ve “top, muğlak, topitop, nonoş” vb. gibi isimlerle seslendiği gözlemlenmiştir. Benzer şekilde, KAOSGL'nin 2018'de yayınladığı Sosyal Medya Raporu'nda, yeni medyadaki okuyucu yorumlarında eşcinsellere karşı alay etme, eşcinselleri karikatürize etme, komik bulma ve aşağılama gibi tutumların bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda, eşcinsel bireylerin gündelik hayatta sıklıkla karşılaştıkları alay etme, isim takma gibi davranışlara yeni medya platformlarında da maruz kaldıkları söylenebilir. Ancak yeni medyayla birlikte bu maruziyetin sıklığı, yayılımının ve dolaşımının kolaylaşarak etki şiddetinin arttığı yorumunda bulunulabilir. Üstelik eşcinsel bireyler alay edilme ve dalga geçilme korkusuyla yönelimlerini gizleme eğiliminde bulunabilmektedirler (Şenel, 2014: 93). Çevresini yeni medya üzerinden gözlemleyen LGBT bireyler için internetteki alaycı söylemlerin bu durumu artıracağı söylenebilir.

Yeni Medya

İletişim teknolojilerinde baş döndürücü bir hızla meydana gelen gelişmeler sonucu ortaya çıkan yeni medya, bireylerin ve kurumların iletişim biçimlerinden gündelik yaşam pratiklerine kadar pek çok alanda köklü değişimlere neden olmuştur. İletişim alışkanlıklarını değiştiren ve kısa süre içerisinde yaygınlaşan yeni medya, sahip olduğu web 2.0 özelliği sayesinde kullanıcılarına çift yönlü iletişim ve bilgi paylaşımı imkânı sunmaktadır (Aygül, 2010: 57). Web 2.0 tabanlı yeni medya platformlarında içerik, kullanıcılar tarafından üretilerek diğer kullanıcılar ile paylaşılmaktadır. Bu sebeple, Web 2.0 uygulamalarının temelini oluşturan “paylaşımlar,” çok sayıda kullanıcı tarafından üretilebilmekle beraber tekrar ve tekrar dolaşıma sokulmaktadır (Binark ve Çomu, 2013: 199). Yeni medyayı, kullanıcının iletişim sürecindeki katılımını ve rolünü belirleyerek geleneksel medyadan farklılaştıran başlıca özellikleri aşağıda sıralanmaktadır (Çomu, 2012: 13):

Dijitallik: Günümüzde internet dâhil olmak üzere birçok ağ destekli yapının da özelliği olan dijitallik, mevcut verilerin sayılara dönüştürülmesi olarak açıklanabilir. Sayısal kodların depolanması, işlenmesi ve çevrimiçi olarak dolaşıma sokulması, ham haldeki verilere bu işlemlerin yapılmasından çok daha kolaydır. Dijital ortamlarda bulunan tüm mevcut verilerin sayısal kodlara çevrilmesi sayesinde bu kodlara farklı yazılımlar tarafından ulaşılması, tekrar düzenlenmesi, kopyalanması ve de kodların tamamen değiştirilmesi mümkün kılınmaktadır (Binark ve Çomu, 2013: 200). Üstelik sayısal kodlara dönüştürülen veriler, çok küçük alanlarda

depolanabilir ve aralarındaki uzak mesafeye rağmen ağlar ile kolaylıkla erişilebilir (Çomu, 2012: 15).

Etkileşimsellik: Yeni medyanın temel özelliklerinden biri olan etkileşimsellik, kullanıcıların bireysel seçimlerine ve tercihlerine işaret etmektedir. Yeni medyanın sahip olduğu etkileşimsellik özelliği kullanıcılarına içerik oluşturabilme, paylaşım yapabilme, diğer kişi veya gruplar ile etkileşime girebilme, bilgiyi arama veya bilgiye ulaşma imkanı tanımaktadır (Lievrouw ve Livingstone, 2007: 25). Etkileşimsellik her yeni medya platformunda farklı derecelerde gerçekleşebildiği gibi eşzamanlı veya eşzamanlı olmayan bir şekilde pek çok kullanıcı arasında gerçekleşebilir (Binark ve Çomu, 2013: 201-202).

Hipermetinsellik: Hipermetinsellik, bir metnin başka metinlerle olan ilişkisidir (Binark, 2009: 60). Yeni medyanın hipermetinsellik özelliği bir içeriğin farklı içeriklere aynı zamanda bağlantı verebilmesi olarak ifade edilebilir. Diğer bir ifadeyle, içeriklerde yer alan her metin kullanıcıları bambaşka içeriklere yönlendirebilecek bağlantı yolları içermektedir. Bu yolla kullanıcıya “çoklu doğrusal” bir deneyim sunulmaktadır. Hipermetinler tek bir ağ, tek bir uygulama ya da tek bir cihaz ile sınırlı değildir. Dolayısıyla kullanıcıların yönleneceği ve yönlendirileceği bağlantılar sonsuzdur (Binark ve Çomu, 2013: 202-203).

Yayılm: İletişim, geleneksel medyada tek yönlüken, yeni medya ortamında çift yönlü ve farklı noktalar arasında uzayabilen bir özellik taşımaktadır. Yeni medyanın etkileşimsellik ve hipermetinsellik gibi özellikleri, yayılım özelliğiyle doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla etkileşimsellik ve hipermetinsellik özelliklerinin çalışabilmesi için yayılım özelliğine ihtiyaç duyulmaktadır (Binark ve Çomu, 2013: 203). Yayılm özelliği, çok fazla sayıda kullanıcının farklı zamanlarda, aynı ya da farklı uygulamalar üzerinden aynı içeriğe tekrar ve tekrar erişebilmesini mümkün kılmaktadır (Binark ve Löker, 2011: 12).

Sanallık: Sanallık, kullanıcının arayüzle kurduğu iletişimi tanımlamaktadır. Sanallıktan kasıt, bireylerin çevrimiçi iletişim halinde iken kendilerini buldukları konumdan farklı bir yerde hissetmeleri olarak açıklanabilir (Binark ve Çomu, 2013: 204).

Multimedya Biçimselliği: İnternet, ağ uygulamaları ve yeni medya araçlarının çoğunda multimedya biçimselliği bulunmaktadır (Binark ve Çomu, 2013: 204). Ses, imge, metin ve sayısal verilerin okunup işlenebilmesi multimedya biçimselliği olarak tanımlanmaktadır. Yeni medyanın dijitallik özelliğinden beslenen multimedya biçimselliği, kullanıcı türevli içerik oluşturulmasında önemli bir rol oynamaktadır (Binark ve Löker, 2011: 10).

Görüldüğü üzere yeni medya, sahip olduğu dijitallik, hipermetinsellik, etkileşimsellik, yayılım, sanallık ve multimedya biçimselliği gibi özellikleri sayesinde geleneksel medyadan keskin bir şekilde ayrılmaktadır. Bahsedilen özellikleri sayesinde yeni medya kullanıcısı aktif bir şekilde iletişim sürecine katılabilmekte, kendi içeriklerini üretebilmekte, bu içeriklere istediği zaman ulaşabilmekte, tekrar ve tekrar dolaşıma sokabilmekte, yayabilmekte ve tüm içerikleri de yorumlayabilmektedir. Özellikle yeni medyanın yayılım özelliği, geleneksel medyada sadece izleyici konumunda olan kullanıcıları tüketicilikten çıkartarak üretici konumuna getirmektedir (Lister ve diğ., 2009: 35). Önemli sosyal etkilere sahip bir olgu olarak kabul edilen kullanıcı türevli içerik, bireylerin iletişim teknolojileriyle ilgili yeteneklerinin gelişmesini sağlarken aynı zamanda kullanıcı özerkliğini, yaratıcılığını ve çeşitliliğini artırmaktadır (OECD, 2008: 5). Bu bağlamda, 2000 sonrası Web 2.0'ın keşfiyle yeni medya ortamının, kullanıcıların aktif biçimde katılımcı olduğu, kullanıcı türevli bir platforma evrildiği söylenebilir (Öztekin, 2015: 929).

Serbest bilgi akışını ve ifade özgürlüğünü artıran yeni medya ortamındaki kullanıcı türevli içerikler, toplumlar içerisinde süregelen politik ve sosyal tartışmaların farklı bakış açıları ve görüşler ile zenginleşmesini sağlamaktadır (OECD, 2008: 5). Üstelik geleneksel medyaya oranla büyük bir mali yatırım ve fazla işgücü gerektirmemesinden dolayı daha az hiyerarşik bir yapıya sahip olan yeni medya ortamları, egemen ideolojinin dışında kalan azınlıklara, muhaliflere, ikincil gruplara veya kurumlara da kendi içeriklerini üreterek ve paylaşarak bu platformlar üzerinden seslerini özgürce duyurabilme olanağı sunmaktadır (Öztekin, 2015: 929.) Ancak yeni medyanın da tıpkı geleneksel medya gibi egemen ideolojiden bağımsız bir alan olmadığı düşünüldüğünde, bu yeni demokratik özgürlük ortamında kullanıcı türevli yorumlar ya da içerikler aracılığıyla oluşturulan metin, görsel ya da video formatlı pek çok paylaşımın bazı grup, kişi ya da kurumların hak ve özgürlüklerine zarar veren paylaşımlar olarak dolaşıma girmesi kaçınılmazdır. Genellikle nefret söylemi özellikleri barındıran bu paylaşımlar, yeni medyanın sahip olduğu dijitallik, etkileşimsellik, hipermetinsellik, yayılım, sanallık, multimedya biçimselliği gibi özelliklerden beslenmekte ve yeni medyanın kullanıcılarına tanıdığı içerik üretebilme kabiliyeti sebebiyle kolaylıkla yayılmakta, dolaşıma girmekte ve tekrar tekrar paylaşılabilir.

Yeni Medyada Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi

Cinsel kimlik temelli nefret söyleminin yeniden üretilmesinde ve yayılmasında hem geleneksel medyanın hem de yeni medyanın etkisi göz ardı edilemez bir gerçektir. Pek çok

araştırmada, geleneksel medya ortamında eşcinsel bireylerin yanlış, eksik veya çarpıtılarak temsil edildiği ortaya konulmaktadır. Medya metinlerinin ya da haberlerde kullanılan görsellerin çoğunda ise nefret söylemi içeren ve dolayısıyla nefret suçlarını tetikleyen içeriklerin olduğu görülmektedir.

Yeni medya platformlarının ortaya çıkmasıyla birlikte kendilerini ifade edebilecek alanlar bulan eşcinsel bireyler bu ortamlarda hayatlarını, yaşam tarzlarını ve düşüncelerini özgürce paylaşabilmektedirler. Ancak geleneksel medya tarafından bazen açık bazen de kapalı bir biçimde desteklenen homofobi, yeni medya ortamında da kullanıcı türevli yorumlar ya da içeriklerle yeniden üretilerek dolaşıma sokulmaktadır (Vardal, 2015: 144). Alanyazında, yeni medyada kullanıcı türevli yorumlar aracılığıyla yeniden üretilen ve dolaşıma giren cinsel kimlik temelli nefret söylemini gözler önüne seren pek çok çalışma bulunmaktadır. Dondurucu (2018b) tarafından eşcinsellik, gey, lezbiyen, biseksüel, transseksüel başlıkları altındaki yorumların incelendiği araştırmada, İnci Sözlük platformu üzerinden yorumlar aracılığıyla kullanıcıların yoğun bir şekilde nefret söylemi ürettiği ve toplumun kabul ettiği cinsel yönelimlerden farklı seçimler yapan bireylerin bu yeni medya ortamlarında ön yargılı bir biçimde temsil edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırma bulguları, cinsel kimlik temelli nefret söyleminin temsiline yönelik oluşturulan kategoriler çerçevesinde kullanıcı türevli yorumlarda, eşcinselliğin sırasıyla mizah, komedi ve eğlence unsuru olarak (%39,1), dini ve toplumsal açıdan bir sapkınlık unsuru olarak (%29), hegemonik erkeklik açısından erkeklik kimliğine zarar veren bir öge olarak (%18,85) ve son olarak tıbbi açıdan psikolojik bir hastalık olarak (%7,25) sunulduğunu göstermektedir (Dondurucu, 2018b: 1393). Benzer şekilde Ertan (2010) da çalışmasında, internet gazetelerindeki okuyucu yorumlarında, eşcinseller ve eşcinselliğe yönelik söylemlerin hastalık, din, sapkınlık ve toplumsal alana tehdit gibi referans değişkenlerine bağlı olarak üretildiğini ortaya koymaktadır.

Dondurucu (2018a) tarafından yapılmış olan, Twitter üzerinden “#eşcinsel” etiketiyle paylaşılan iletilerin incelendiği diğer bir araştırmanın bulguları, yeni medya ortamında bireysel kullanıcılar tarafından eşcinsellikle ilgili ötekileştirici ve ayrımcı nefret söylemlerinin üretilmekte ve yayılmakta olduğunu göstermekle birlikte, direkt eşcinsellik karşıtı cinsel kimlik temelli nefret söyleminde bulunan örgütlenmiş bir grubun olmadığını da göstermektedir. Twitter üzerinden “#eşcinsel” etiketiyle paylaşılan iletilerin konu bazında siyaset, toplumsal yaşam ve din içeriklerinin diğer kategorilere göre daha fazla olduğu ve incelenen 485 yorumdan 419’nun olumsuz, 42’sinin olumlu ve sadece 24’ünün nötr olduğu tespit edilmiştir. YouTube’da eşcinsel başlığı taşıyan videolar üzerinde yapılan başka bir araştırmada, ilgili

videolarda eşcinselliğin şaşırtıcı, sapkın, normal olmayan, hastalıklı, dini açıdan günah teşkil eden, seyirlik ve eğlencelik bir nesne olarak sunulduğu tespit edilmiş olup; incelenen videolarda eşcinsellerin, var olan normlara ve standart kuralara aykırı olarak hareket ettikleri için toplumdan dışlanması ve nefret edilmesi gereken bireyler olarak kodlandığı görülmüştür (Dondurucu ve Uluçay, 2015: 898). Videoların altında bulunan yorumların da olumsuz nitelikte olması, cinsel kimlik temelli nefret söyleminin hem video içerikleri aracılığıyla hem de kullanıcı türevli yorumlarla yeniden üretildiğini ve yayıldığını göstermektedir. Bu bağlamda, yapılan araştırmaların sonuçlarına göre, kullanıcı türevli yorumlarda hayata geçirilen nefret söylemlerinin genellikle din, mizah, siyaset, ataerkil toplum yapısı, hastalık, sapkınlık ve toplumsal alana tehdit gibi değişkenler çerçevesinde üretildiği söylenebilir.

Görece bağımsız yeni medya araçları üzerinden nefret söyleminin yayılmasının en önemli etkenlerinden bir diğeri de geleneksel medyanın yeni medyaya tezahür etmesidir (Vardal, 2015: 143). Günümüzde geleneksel medyada yayın yapan pek çok ana akım medya kuruluşu, aynı zamanda yeni medya platformları olan sosyal medya araçları ve internet siteleri üzerinden de haber ve içeriklerini paylaşmaktadır. Bu bağlamda, Dondurucu'nun (2017), eşcinsellik olgusuna yönelik yapılan ötekileştirme pratikleri ekseninde Sözcü, Hürriyet ve Sabah gazetelerinin internet sayfalarını incelediği araştırma, ilgili gazetelerin internet sayfalarında eşcinsel bireylerin olumsuz bir biçimde temsil edildiğini ve ilgili internet sayfalarında hem örtük hem de açık ayrımcı ifadelerin bulunduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla hakim ideoloji, ötekileştirici söylem ve ön yargıları da beraberinde taşıyan pek çok geleneksel medya içeriğinin, yeni medyada dolaşıma girdikten sonra pek çok platformda paylaşılabilmeyle birlikte kullanıcı türevli yorumlar ile pekiştirildiği söylenebilir.

Geleneksel medya ve yeni medya ortamında üretilen ve dolaşıma giren nefret söylemi; cinsel yönelim, etnik köken ya da dini görüş olarak farklılıklara sahip bireyleri içe kapanmaya, susmaya ve hatta kendilerini saklamaya yönlendirmektedir (Çomu, 2012: 118). Dolayısıyla Elisabeth Noelle-Neumann'ın Suskunluk Sarmalı Kuramı'nın (1974), günümüzde de yeni medyada üretilen nefret söylemleri aracılığıyla tekrar hayat bulduğunu söylemek mümkündür. Üstelik aynı nefret içerikli görüşlere sahip olmayan bireyler de farkında olmadan ya da bir gruba olan aidiyetlerini gösterebilmek amacıyla paylaşımları içleştirebilmekte ve bir süre sonra da bu paylaşımları doğal ve kabul edilebilir bulmaktadırlar (Vardal, 2015: 141). Binark ve Çomu'ya (2013) göre, kullanıcıların bilinçsiz bir biçimde beğenip dolaşıma soktukları bu paylaşımlar da nefret söyleminin yeni medyada hızla yayılmasının en önemli nedenlerinden birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, yeni medya ortamında homofobik nefret söylemleri,

eşcinsel bireylerde susma, içe kapanma, kendini gizleme gibi davranışlara sebep olurken aynı zamanda içselleştirilmiş homofobiyle birlikte eşcinsel bireylerin kendinden nefret etmesine, yönelimini gizlemesine ve hatta hayatına son vermesine kadar pek çok ciddi sonuca sebep olabilmektedir.

YouTube ve YouTuberlar

YouTube, çok fazla teknik bilgi gerektirmeden kullanıcılarına sınırsız video görüntüleyebilme, yükleyebilme ve yayınlatabilme olanağı sağlayan bir medya paylaşım platformudur (Burgess ve Green, 2009: 1). 2005 yılında Jawed Karim, Chad Hurley, Steve Chen tarafından kurulan ve kuruluşundan 1 yıl sonra 1,65 milyar dolara Google tarafından satın alınan YouTube, günümüzde dünyanın en popüler video paylaşım platformu (Ergen, 2019: 122) olmasının yanında We Are Social and Hootsuite'ın "Global Digital Report 2019" isimli son raporunda yer alan verilere göre, dünya sıralamasında Facebook'tan sonra en çok aktif kullanıcı hesabına sahip olan ikinci sosyal medya platformudur (Wearesocial, 2019). YouTube, kullanıcılarına video yükleyebilmenin yanı sıra diğer kullanıcıların paylaştığı videolara yorum yapabileme, yorumlara karşılık verebilme, videolara ya da yorumlara "bunu beğendim" veya "bunu beğenmedim" butonlarıyla tepki gösterebilme olanağı sağlamaktadır (Çomu, 2012: 80). Lange (2007) yaptığı çalışmada, YouTube kullanıcılarını beş farklı kategoride sınıflandırmaktadır (Lange, 2007: 4):

Eski Katılımcılar: YouTube'da hesapları olan, video yayınlamadan sadece video izleyen ve arasına da videolara yorum gönderen kişilerdir.

Sıradan Kullanıcılar: Hesap sahibi olmayan kişilerdir. Genellikle belirli bir şeyi aradıklarında veya verilen belirli bir video linki ile videoları izlemeye eğilimlidirler.

Aktif Katılımcılar: Genellikle sahip oldukları hesaplar üzerinden YouTube'da video paylaşan, video listeleri oluşturan veya en azından diğer kişilerin videolarına ya da kanallarına yorum bırakarak aktif bir şekilde etkileşimde bulunan kişilerdir.

YouTuberlar/Tuberlar: Diğer kullanıcılara göre YouTube'da daha etkin olan, düzenli olarak video paylaşan ve YouTube tartışmalarına katılan kişilerdir. Kendilerini YouTube topluluğunun bir parçası olarak görmektedirler.

YouTube Ünlüleri: YouTube ünlüleri kategorisine dahil olan kişiler, YouTuberlar ile benzer özellikleri taşımaktadır. Ancak YouTuberlardan farklı olarak hem YouTube toplulukları tarafından hem de YouTube toplulukları dışında da tanınmakta olan bu kişiler, yayınladıkları

videolarla, yaptıkları yorumlarla ve diğler etkileşim biçimleriyle YouTube'da hakim olan söylemlere, etkinliklere ve amaçlara etki etmektedirler.

YouTube kullanıcılarına yönelik geliştirilmiş olan kategorilere göre; eski katılımcılar, sıradan kullanıcılar ve aktif katılımcılar kategorilerine dâhil olan kişilerin genellikle izleyici konumunda buldukları ya da kullanıcı türevli yorumlarla paylaşımlara katkıda buldukları söylenebilir. YouTuberların ve YouTube Ünlülerinin ise YouTube ortamındaki içeriklerin çoğunda üretici konumunda oldukları görülmektedir.

Araştırma

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, YouTube platformunda kullanıcı türevli yorumlar aracılığıyla yeniden üretilen ve yayılan cinsel kimlik temelli nefret söylemini ortaya çıkarmak ve nefret suçlarının tetikleyicisi nefret söylemlerine dikkat çekmektir. Bu doğrultuda, çalışmada ele alınan ilgili yorumlar aracılığıyla kullanıcıların eşcinsellikle ilgili algılarına odaklanılmakta ve gerçekleştirilen nefret söylemlerinin içerikleri incelenmektedir. Çalışmanın bir diğler amacı ise cinsel kimlik temelli destekleyici iletilerin de incelenmesidir. Bu amaçla, çalışma için seçilen eşcinsel YouTuberlar'ın videolarının altında yapılan destekleyici ve nefret içerikli yorumlar cinsel kimlik temelli nefret söyleminin üretimi ve yayılımı açısından incelenmiştir. İçerik analizi uygulanan araştırmada, ilk olarak araştırmaya yön verecek sorular belirlenmiştir. Bu sorulara aşağıda yer verilmektedir:

Araştırma Sorusu 1: İlgili YouTube videoları altında incelenen yorumlar, cinsel kimlik temelli nefret söylemi içerme bakımından sayısal olarak nasıl bir dağılım göstermektedir?

Araştırma Sorusu 2: İlgili YouTube videoları altında incelenen nefret söylemi içeren yorumlar, içeriksel olarak oluşturulan alt kategorilere (Dini ve toplumsal açıdan cinsel bir sapkınlık; Tıbbi açıdan psikolojik bir hastalık; Hegemonik erkeklik kurgusuna zarar veren bir olgu; Mizah, komedi ve eğlence unsuru; Diğler) göre sayısal olarak nasıl bir dağılım göstermektedir?

Araştırma Sorusu 3: İlgili YouTube videoları altında incelenen cinsel kimlik temelli destekleyici yorumlar, içeriksel olarak oluşturulan alt kategorilere (Empati içeren;

Cesaretlendirici; Anti-homofobik; Lgbt bireyler tarafından gönderilen; Diğer) göre sayısal olarak nasıl bir dağılım göstermektedir?

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma problemine ve alt sorularına uygun olarak araştırma için seçilen ilgili YouTube videoları altında yer alan yorumlar, nicel içerik analizi tekniğiyle incelenmiştir. Sosyal bilimler alanında sıklıkla tercih edilen içerik analizi, insan davranışları ve doğasıyla ilgili çeşitli kaynaklardaki mesajları dolaylı yollarla analiz edebilme imkânı tanıyan bir tekniktir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016: 250). Benzer verileri belirli kodlar, kategoriler ve temalar çerçevesinde bir araya getiren içerik analizinde temel amaç, verileri tanımlama ve tanımlanan bu verilerde saklı kalan gerçekleri ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 259).

İçerik analizi sırasında, Dondurucu'nun (2018b) çalışmasında geliştirdiği kod cetveli araştırmaya uyarlanarak kullanılmıştır. Dondurucu'nun (2018b) kodlama tablosunda yer alan kategoriler; farklı cinsel yönelimlerin dini ve toplumsal açıdan cinsel bir sapkınlık unsuru olarak temsili, tıbbi açıdan psikolojik bir hastalık olarak temsili, hegemonik erkeklik kurgularına zarar veren bir olgu olarak temsili, mizah, komedi ve eğlence unsuru olarak temsili biçimindedir. İlgili kategoriler Tablo 1'de gösterilmektedir:

Kategori	Örnek Yorum
Dini ve toplumsal açıdan cinsel bir sapkınlık unsuru olarak temsili	“Ahirette de oradakilere bu benim fikrim dersin İnşallah Lut Kavmine Dönmeyiz!” “Sende lut kavmi ile yanacaksın Travesti Allah'ın laneti üzerine olsun”
Tıbbi açıdan psikolojik bir hastalık olarak temsili	“Bir Anne ve Baba böylesi hormon hastalığını nasıl fark edemiyorlar çocuklarda hayret küçük yaşlarda fark edilirse hormon ilaçları var.” “Anlamadığımız şey Türkiye'yi bir Avrupa ülkesi zannetmeniz bunun adı da özgürlük değil hastalık”
Hegemonik erkeklik kurgularına zarar veren bir olgu olarak temsili	“Ülkemiz bu hallere de mi gelecekti erkek adam kalmamış dünyanın sonu geliyo “yazık lan babana sen doğunca sevinmiştir bi de adamcağız oğlum oldu diye”
Mizah, komedi ve eğlence unsuru olarak temsili	“Bir vuruş kaç kuruş” “allahın.nonoşu”

Tablo 1: Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi İçeren Yorumlar

Eşcinsellere yönelik yapılan homofobik, ötekileştirici ve ayrıştırıcı yorumlar dışında; yeni medya ortamında eşcinselliğin desteklendiği, eşitlikçi ve anti-homofobik yorumların da analiz edilebilmesi amacıyla araştırmacılar tarafından yeni bir kod cetveli geliştirilmiştir. Araştırma kapsamında analiz edilen yorumlar ışığında geliştirilen kod cetvelindeki cinsel kimlik temelli destekleyici iletilerin yer aldığı kategoriler aşağıda gösterilmektedir:

Kategoriler	Örnek Yorumlar
Cesaretlendirici iletiler	“Vazgeçme kardes çok guzel konusuyorsun gidebildigin yere kadar git” “Sen kimseyi takma asla vazgeçme insanlar sana ne derse desin umursama biz seni seviyoruz”
Anti-homofobik iletiler	“Pardon da kime ne? Cinsiyetçilik kavramı nedir ya? Arda evet erkek ama o serseri böyle erkek adam mıyım lan ben! Böyle bi insan değil ve hiç tanımamama rağmen ben onunla gurur duyuyorum istediği şeyin peşinden gidiyor ve çok mutlu binlerce insanın ve benim umut kaynağım oldu. Güven verdi, özgüvenli hissettirdi.”
Empati içeren iletiler	“Hepimizin evlatları var kınamayın” “Lan sen ağlanda bende ağladım ya”
LGBT bireyler tarafından gönderilen iletiler:	“Aynı durumdayım 11 yaşındayım.” “Allahım bende sanki böyle birşey yaşıyorum ama büyük ihtimal ben gay değilim kardeşim” “Bende senin gibi hayat yaşadım arkadaşlarım beni reddetti, sevmedi. 17 yaşındayım ve bazı arkadaşlarıma açılma gereği duydum...”

Tablo 2: Cinsel Kimlik Temelli Destekleyici Yorumlar

İlgili YouTube videoları altında incelenen cinsel kimlik temelli destekleyici yorumların, içeriksel olarak oluşturulan alt kategorilere göre sayısal olarak nasıl bir dağılım gösterdiğinin tespit edilebilmesi için araştırmacılar tarafından ikinci bir kod cetveli geliştirilmiştir. Eşcinsel YouTuberlara gelen cesaretlendirici yorumlarda genel olarak saygı, takdir etme davranışlarının ve cinsel kimliğiyle barışık olması için YouTuber’ı teşvik edici tutumların bulunduğu gözlemlenmiştir. Anti-homofobik yorumlar ise heteroseksizmi eleştiren, eşcinsellik hakkında bilgi veren ve diğer kullanıcıların attığı homofobik yorumlara tepki içeren özelliklere sahip iletilerden oluşmaktadır. Anti-homofobik kategorisindeki iletilerin, homofobiye karşı daha sert tutum takınan ve homofobik bireyleri cahil olarak gören kullanıcılar tarafından atıldığı söylenebilir. Ayrıca ilgili kategorideki yorumlardan yola çıkılarak, anti-homofobik kişilerin,

farklı cinsel yönelimler hakkında bilgi sahibi oldukları ve toplumdaki yanlış inanışlardan dolayı eşcinsellere karşı oluşan önyargıları eşcinsellik hakkında bilgi vererek düzeltmeye gönüllü oldukları söylenebilir. İlgili bulguları destekler şekilde Ertan (2010) da çalışmasında yeni medya ortamında heteroseksizmi eleştiren, eşitlikçi ve anti-homofobik söylem içeren kullanıcı türevli yorumların bulunduğuna dikkat çekmektedir (Ertan, 2010: 13). ‘LGBT bireyler tarafından oluşturulan iletiler’ kategorisine ait yorumlarda ise LGBT bireylerin, cinsel yönelimlerini çevrelerine açıkladıktan sonra yaşadıkları zorlukları anlatan YouTuberları destekledikleri ve ayrıca kendi cinsel yönelimleri yüzünden yaşadıkları zor zamanları yorumlarda paylaştıkları görülmüştür. Genç yaştaki LGBT bireyler ise kullanıcı türevli yorumlarda cinsel yönelimlerini ailelerine söylemeye cesaret edemediklerini dile getirmekte ve bilgili olarak gördükleri YouTuberlara merak ettikleri konularda danışmak istemektedirler.

Çalışma kapsamında oluşturulan ilgili kod cetvelinin literatüre katkı sağlayacağı ve gelecekteki araştırmalar için yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Örneklem

Araştırmanın örnekleme belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Ölçüt örnekleme, araştırmacı tarafından önceden belirlenen veya daha önce başka çalışmalarda belirlenmiş olan bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 140). Bu bağlamda, araştırma için veri kaynağı sağlayacak YouTube kanalları, videolar ve yorumlar seçilirken çeşitli ölçütler belirlenmiştir. Bu ölçütlere aşağıda değinilmektedir.

Çalışmada analize tabi tutulacak YouTube kanalları belirlenirken göz edilen ilk ölçüt; kanal sahibinin eşcinsel bir birey olması, kanalın takipçi sayısına ve kanalda içerik üreticisinin cinsel yönelimini açıkladığı en az bir video olmasıdır. Belirlenen YouTube kanalları içerisinde yorumları analize tabi tutulacak videolar seçilirken ise araştırmacılar tarafından belirli ölçütler; videonun içeriği, videonun etkileşim sayısı, videonun izlenme oranı ve videonun analize olanak sağlayacak oranda yoruma sahip olmasıdır. Bu doğrultuda belirlenen YouTube videolarının altında kullanıcılar tarafından yapılmış olan toplam 3.000 nefret içerikli ve destekleyici yorum, araştırmayı doyuma ulaştırdığı için yeterli bulunmuştur. Sonuç olarak, her üç videodan 1.000 yorum araştırmaya dahil edilerek toplam 3.000 yoruma ulaşılmıştır.

Araştırmaya dahil edilen YouTuberlar’ın ortak özellikleri eşcinsel olmalarıdır. Yorumları analize tabi tutulacak videoların ortak özelliği ise içerikleridir. Araştırma için seçilen

ilgili videolarda eşcinsel kanal sahipleri, kendi cinsel yönelimlerini aileleriyle paylaştıklarında çevrelerinden gelen tepkileri anlatmaktadırlar. Bu bağlamda videoların içerik üreticileri ve içerikleri, araştırmanın amacı olan yeni medya ortamında eşcinsellere karşı süre gelen nefret söyleminin kullanıcı türevli yorumlar üzerinden incelenmesi açısından oldukça elverişli bir alan sunmaktadır.

Çalışma için seçilen birinci YouTube kanalı 15.04.2019 tarihi itibarıyla 65.401 aboneye sahiptir. Araştırma için seçilen ilgili kanaldaki birinci videonun sahip olduğu kullanıcı türevli yorum sayısı ise 6.219'dur. 15.04.2019 tarihi itibarı ile araştırmaya dahil edilen ikinci YouTube kanalı ise 180.320 abone sayısına sahiptir. İlgili kanaldan araştırma için seçilen ikinci videoya gelen kullanıcı türevli yorum sayısı ise 27.987'dir. Yorumları analize tabi tutulan üçüncü YouTuber'ın kanallı ise 4.231 aboneye sahiptir. İlgili kanaldan araştırma için seçilen üçüncü videonun altında toplam 1.720 kullanıcı türevli yorum bulunmaktadır. Yorumlar için sıralama ölçütü olarak YouTube ağının sunduğu 'önce en yeniler' seçeneği seçilmiştir ve yorumlar en yeniden en eskiye doğru sıralanarak incelenmiştir. YouTube platformunda kullanıcı türevli yorumlar aracılığıyla yeniden üretilen ve dolaşıma sokulan eşcinsellere yönelik nefret söyleminin analiz edilebilmesi için ulaşılan 3.000 yorum yeterli bulunmuştur.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, maliyet ve zaman kısıtlaması nedeniyle çalışmanın amacına yönelik seçilen üç videonun altında yapılan toplam 3.000 yorum ile sınırlandırılmıştır. Cinsel kimlik temelli nefret söyleminin yeni medya ortamında, kullanıcı türevli yorumlar aracılığıyla yeniden üretiminin ve dolaşımının gözlemlenebilmesi amacıyla çalışmaya sadece Türk gey YouTuberlar'ın kanalları dahil edilmiştir. Lezbiyen, biseksüel ve transseksüel YouTuberlar'ın çalışmaya dahil edilmemesi ise araştırmanın diğer bir sınırlılığını oluşturmaktadır.

Bulgular

Çalışma kapsamında belirlenen üç videodan eşit sayıda yorum (n=1000) çekilerek toplam 3000 kullanıcı türevli yoruma ulaşılmıştır.

Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söyleminin Sayısal Dağılımı

Araştırma Sorusu 1: İlgili YouTube videoları altında incelenen yorumlar, cinsel kimlik temelli nefret söylemi içerme bakımından sayısal olarak nasıl bir dağılım göstermektedir?

	1. Video		2. Video		3. Video		Toplam	
İncelenen Yorumların Sayısı	Sayı		Sayı		Sayı		Sayı	
	1.000		1.000		1.000		3.000	
İncelenen Yorumlarda Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi İçeren İletiler	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran
		562	%56,2	624	%62,4	580	%58	1.766
İncelenen Yorumlarda Cinsel Kimlik Temelli Destekleyici İletiler	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran
	397	%39,7	303	%30,3	339	%33,9	1039	%34,6
Diğer	41	%4,1	73	%7,3	81	%8,1	195	%6,5

Tablo 3: İncelenen Videolar Altında Yapılan Yorumların Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi İçerme Açısından Dağılımı

Tablo 3'te görüldüğü üzere, araştırma kapsamında incelenen YouTube videolarının altında yapılan toplam 3.000 kullanıcı türevli yorumun %58,9'unun cinsel kimlik temelli nefret söylemi içerdiği tespit edilmiştir. Diğer kategorisinde bulunan 195 (%6,5) yorumda herhangi bir cinsel kimlik temelli nefret ya da destekleyici söylem tespit edilmemiştir. Üç farklı eşcinsel YouTuber tarafından yayınlanan videoların yorumları birbirinden bağımsız olarak incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen birinci YouTuber'ın videosunun altına yapılan 1.000 yorumun %56,2'sinin cinsel kimlik temelli nefret söylemi içeren iletiden, %39,7'sinin ise cinsel kimlik temelli destekleyici iletiden oluştuğu görülmektedir. Aynı oranda yorum dahil edilerek (1.000) incelenen ikinci YouTuber'ın videosunun altına yapılan yorumların %62,4'ünün cinsel kimlik temelli nefret söylemi içeren iletiden, %30,3'ünün ise cinsel kimlik temelli destekleyici iletiden oluştuğu tespit edilmiştir. Araştırma dahilinde incelenen üçüncü YouTube videosunun altında kullanıcılar tarafından yapılan yorumların nefret söylemi açısından dağılımına bakıldığında ise, %58'inin cinsel kimlik temelli nefret söylemi özelliği taşıırken, %33,9'unun ise cinsel kimlik temelli destekleyici özellik taşıdığı görülmektedir. Bu bağlamda, ilgili YouTube videoları altında incelenen yorumların cinsel kimlik temelli nefret söylemi içerme bakımından sayısal olarak nasıl bir dağılım gösterdiğine yönelik oluşturulan araştırmanın birincil sorusu, incelenen toplam 3000 yorum kapsamında nefret söylemi özelliği taşıyan yorumların, cinsel kimlik temelli destekleyici iletilere göre daha fazla olduğu (%58,9) biçiminde cevaplanmıştır.

Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi İçeren İletilerin İçerik Dağılımı

Araştırma Sorusu 2: İlgili YouTube videoları altında incelenen nefret söylemi içeren yorumlar, içeriksel olarak oluşturulan alt kategorilere göre sayısal olarak nasıl bir dağılım göstermektedir?

	1. Video		2.Video		3.Video		Toplam	
	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran
Nefret Söylemi İçeren Tüm İletiler	562	%100	624	%100	580	%100	1.766	%100
Dini ve Toplumsal Açından Cinsel bir Sapkınlık Unsuru Olarak Temsili	232	%41,3	215	%34,5	230	%39,7	677	%38,5
Tıbbi Açından Psikolojik Bir Hastalık Olarak Temsili	98	%17,4	46	%7,4	50	%8,6	194	%11,1
Hegemonik Erkeklik Kurgusuna Zarar Veren Bir Olgu Olarak Temsili	105	%18,7	201	%32,1	205	%35,3	511	%28,7
Mizah, Komedi ve Eğlence Unsuru Olarak Temsili	77	%13,7	137	%22	80	%13,8	294	%16,5
Diğer	50	%8,9	25	%4	15	%2,6	90	%5,2

Tablo 4: İncelenen Yorumlarda Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi İçeren İletilerin İçerik Dağılımı

Eşcinsel içerik üreticileri tarafından oluşturulmuş ve araştırmaya dahil edilmiş olan üç farklı YouTube videosu altındaki yorumlar, cinsel kimlik temelli nefret söyleminin temsiline yönelik oluşturulmuş olan alt kategoriler çerçevesinde incelenmiştir. İncelenen 1.766 kullanıcı türevli nefret içerikli yorumun 90'ında (%5,2) nefret söylemi barındıran ama herhangi bir kategoriye girmeyen iletler tespit edilmiştir ve belirlenen bu iletler 'diğer' kategorisine dahil edilmiştir. İlgili kategoriye dahil olan iletelerde genellikle eşcinselliğin cinsel tatmine bağlı araştırıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca gey YouTuberları samimi bulmayan kullanıcılar, YouTuberları cinsel yönelimlerini prim yapma ve dikkat çekmek amacıyla kullanmakla suçlamaktadırlar. Tablo 4'de görüldüğü üzere, 1. videonun altında kullanıcılar tarafından yapılmış olan yorumlarda eşcinsellik, %41,3'lük oranla ilk sırada dini ve toplumsal açıdan cinsel bir sapkınlık unsuru, %18,7'lik oranla ikinci sırada hegemonik erkeklik kurgusuna zarar veren bir olgu, %17,4'lük oranla üçüncü sırada tıbbi açıdan psikolojik bir hastalık ve %13,7'lik bir oranla mizah, komedi ve eğlence unsuru olarak sunulmaktadır. İlgili videoda diğer

kategorisine giren nefret içerikli yorumlar ise %8,9'luk bir orana sahiptir. Araştırmaya dahil edilen 2. videonun yorumlarında ise eşcinselliğin, sırasıyla %34,5'lik oranla dini ve toplumsal açıdan cinsel bir sapkınlık unsuru, %32,1' lik oranla hegemonik erkeklik kurgusuna zarar veren bir olgu, %22'lik oranla mizah, komedi ve eğlence unsuru, %7,4'lük oranla tıbbi açıdan psikolojik bir hastalık olarak temsil edildiği görülmekle beraber ilgili videonun altında %4'lük oranla diğer kategorisine giren yorumlar da bulunmaktadır. Araştırma kapsamında incelenen 3. videonun altında yapılan yorumlarda ise eşcinselliğin, %39,7'lik oranla birinci sırada dini ve toplumsal açıdan cinsel bir sapkınlık unsuru olarak kabul edildiği, %35,3'lük oranla ikinci sırada hegemonik erkeklik kurgusuna zarar veren bir olgu olarak görüldüğü, %13,8'lik oranla üçüncü sırada mizah, komedi ve eğlence unsuru olarak yaklaşılan bir cinsel yönelim biçimi olduğu ve son sırada ise %8,6'lık bir oranla tıbbi açıdan psikolojik bir hastalık olarak nitelendirildiği tespit edilmiştir. İlgili videoda diğer kategorisine giren nefret içerikli yorumlar ise %2,6'lık bir orana sahiptir. Bu bağlamda, YouTube videoları altında incelenen nefret söylemi içeren yorumların içeriksel olarak oluşturulan alt kategorilere göre sayısal olarak nasıl bir dağılım gösterdiğini tespit etmeye yönelik geliştirilen araştırmanın ikincil sorusu; kullanıcı türevli yorumlarda eşcinselliğin sırasıyla dini ve toplumsal açıdan cinsel bir sapkınlık unsuru (%38,5), hegemonik erkeklik kurgusuna zarar veren bir olgu (%28,7), mizah, komedi ve eğlence unsuru (%16,5) ve son olarak tıbbi açıdan psikolojik bir hastalık olarak (%11,1) temsil edildiği şeklinde cevaplanmıştır. Başka bir ifadeyle, araştırma kapsamında incelenen 1.766 cinsel kimlik temelli nefret söylemi içeren yorumun en fazla (%67,2) din ve hegemonik erkeklik kurgusu üzerinden oluşturulduğu ve kullanıcı türevli yorumlar aracılığıyla dolaşıma sokulduğu tespit edilmiştir.

Cinsel Kimlik Temelli Destekleyici İletilerin İçerik Dağılımı

Araştırma Sorusu 3: İlgili YouTube videoları altında incelenen cinsel kimlik temelli destekleyici yorumlar, içeriksel olarak oluşturulan alt kategorilere göre sayısal olarak nasıl bir dağılım göstermektedir?

	1. Video		2. Video		3.Video		Toplam	
	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran
Cinsel Kimlik Temelli Destekleyici Tüm İletiler	397	%100	303	%100	339	%100	1039	%100
Empati İçeren İletiler	84	%21,2	36	%11,8	29	%7,9	149	%13,6

Cesaretlendirici İletiler	140	%35,2	153	%50,5	160	%43,5	453	%43,07
Anti-Homofobik İletiler	104	%26,2	72	%23,8	102	%35,6	278	%28,5
LGBT Bireyler Tarafından Gönderilen İletiler	42	%10,6	22	%7,3	25	%6,7	89	%8,2
Diğer	27	%6,8	20	%6,6	23	%6,3	70	%6,6

Tablo 5: İncelenen Yorumlarda Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi İçermeyen Destekleyici İletilerin İçerik Dağılımı

Araştırmada ilgili YouTube videolarının altındaki cinsel kimlik temelli destekleyici yorumlar, Tablo 5'te gösterilmekte olan alt kategoriler ekseninde analiz edilmiştir. İncelenen toplam 1039 kullanıcı türevli cinsel kimlik temelli destekleyici yorumun 70'inde (%6,6) destekleyici söylem barındıran ama herhangi bir kategoriye girmeyen iletler tespit edilmiştir ve belirlenen bu iletler “diğer” kategorisine dahil edilmiştir. İlgili kategoriye dahil edilen iletlerin içeriklerinin genellikle eşcinsel YouTuber'ın görünüşüne, tarzına ya da diksiyonuna gelen iltifatlardan oluştuğu tespit edilmiştir. 1.video'nun altında bulunan kullanıcı türevli cinsel kimlik temelli destekleyici yorumlar, oluşturulan alt kategoriler çerçevesinde değerlendirildiğinde yorumların, %35,2'sinin cesaretlendirici iletlerden, %26,2'sinin anti-homofobik iletlerden, %21,2'sinin empati içeren iletlerden, %10,6'sının LGBT bireyler tarafından oluşturulan iletlerden ve son olarak %6,8'lik oranla diğer kategorisine giren iletlerden oluştuğu görülmektedir. 2.YouTuber tarafından yayınlanan videoya gelen cinsel kimlik temelli destekleyici yorumların içeriği ise sırasıyla %50,5'lik oran cesaretlendirici, %23,8'lik oranla anti-homofobik, %11,8'lik oranla empatik, %7,3'lük oran LGBT bireyler tarafından oluşturulan iletlerden ve %6,6'lık oranla diğer kategorisi kapsamındaki iletlerden oluşmaktadır. 3.videonun altında bulunan kullanıcı türevli cinsel kimlik temelli destekleyici yorumlar, oluşturulan alt kategoriler ekseninde değerlendirildiğinde ise yorumların %43,5'inin cesaretlendirici, %35,6'sının anti-homofobik, %7,9'unun empatik içeriklere sahip olduğu, %6,7'sinin LGBT bireyler tarafından oluşturulduğu ve %6,3'ünün ise diğer kategorisine dahil olan içeriklerden oluştuğu görülmüştür. Bu bağlamda, ilgili YouTube videoları altında incelenen cinsel kimlik temelli destekleyici yorumların, içeriksel olarak oluşturulan alt kategorilere göre sayısal olarak nasıl bir dağılım gösterdiğini tespit etmeye yönelik oluşturulan araştırmanın üçüncü sorusu, sırasıyla cesaretlendirici iletler (%43,07), anti-homofobik iletler (%28,5), empati içeren iletler (%13,6), LGBT bireyler tarafından gönderilen iletler (%8,2) ve son sırada ise diğer kategorisinde bulunan iletler (%6,6) olarak cevaplanmıştır. Başka bir ifadeyle, eşcinsel YouTuberlara gelen cinsel kimlik temelli destekleyici 1039 yorumun

%69,57'sinin eşcinsel bireyleri cesaretlendirmeye yönelik olduğu ve anti- homofibik özellikler taşıdığı tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Genellikle geleneksel medya egemen olan ideolojiyi yansıtırken toplum içerisinde azınlıkta olan bireyleri veya grupları görmezden gelmekte, ötekileştirmekte ya da yanlış bir şekilde temsil etmektedir. Yeni medya ise sahip olduğu çift yönlü iletişim, hipermetinsellik, yayılım, etkileşimsellik gibi özellikleri sayesinde geleneksel medya araçlarında karanlığa itilerek ötekileştirilen bu kişi veya grupların sesi olma niteliği taşımaktadır. Ancak bahsedilen bu özellikler, yeni medyaya görece demokratik bir yapı sağlarken aynı zamanda kullanıcı türevli yorumlar ve içerikler ile toplumda varolan önyargı ve etiketlerin taşııcısı olarak nefret söyleminin geniş coğrafyalara oldukça hızlı bir şekilde ve eş zamanlı olarak yayılmasını sağlamaktadır. Bu durum, yeni medyada üretilen ve dolaşıma sokulan nefret söylemini geleneksel medyaya oranla daha görünür, daha kalıcı ve dolayısıyla da daha etkili kılmaktadır. Toplumda farkındalık sağlanmadığı takdirde ve gerekli önlemler alınmadığında nefret söylemleri, nefret suçlarına dönüşebilmekte ve cinayetlerle sonuçlanabilmektedir. Bu nefret suçlarının en önemli örnekleri ise LGBT bireylere karşı işlenmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmanın amacı, yeni medyanın en popüler video paylaşım platformu olan YouTube üzerinden kullanıcı türevli yorumlar aracılığıyla eşcinsellere karşı oluşturulan ve dolaşıma sokulan cinsel kimlik temelli nefret söylemine dikkat çekmekle birlikte nefret içeren bu söylemlerin beslendiği referans noktalarını analiz etmektir. Araştırmanın örneklemini içerisine olumlu yorumlar da dahil edilmiştir. Böylelikle araştırmanın şeffaflığı sağlanırken aynı zamanda nefret söylemleri ile olumlu yorumlar arasındaki farklara da dikkat çekebilmek amaçlanmıştır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda incelenen üç farklı videoya ait toplam 3.000 kullanıcı türevli yorumda cinsel kimlik temelli nefret söylemi içeren iletilerin, içermeyen iletilere göre sayısal olarak daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Eşcinsel bireyler tarafından yayınlanan üç videonun yorumları birbirinden bağımsız olarak değerlendirildiğinde de cinsel kimlik temelli nefret söylemi içeren yorumların, cinsel kimlik temelli destekleyici yorumlardan daha fazla olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, YouTube platformu üzerinde kullanıcı türevli yorumlar aracılığıyla yoğun bir şekilde eşcinsellere karşı nefret söyleminin üretildiğini ve dolaşıma sokulduğunu göstermektedir. Başka bir ifadeyle, YouTube izleyicileri sahip oldukları toplumsal bazlı ön yargılarını, stereotiplerini ve farklılıklara olan hoşgörüsüzlüklerini videoların altına yaptıkları yorumlarla yoğun bir biçimde yeni medya platformlarında kolaylıkla dile getirmektedirler ve dolayısıyla da nefret içeren söylemleri görünür

kılmaktadırlar. Alanyazında yeni medya ortamında eşcinsellere yönelik hayata geçirilen cinsel kimlik temelli nefret söylemini ortaya koyan başka çalışmalar da bulunmaktadır. Bahsedilen çalışmalarda, analiz edilen yeni medya araçlarının farklılık göstermesine rağmen (çevrimiçi gazeteler, Facebook, Twitter hashtagleri, çevrimiçi sözlükler vb.), sonuçlar yeni medya ortamında eşcinsel bireylere karşı nefret söyleminin yoğun bir şekilde üretildiğini destekler niteliktedir (Dondurucu, 2018b; Ertan, 2010; Öztekin, 2015; Aygöl, 2013). Öztekin (2015)'e göre, yeni medyanın adem-i merkeziyetçi ve kullanıcı türevli yapısı, denetimsizliğine sebep olmakla birlikte nefret söylemlerinin üretilmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca bulgular, nefret söylemi üreten kullanıcıların, internet ortamı dışında karşılaşma imkanı olmayan kişilere veya gruplara daha kolay ve daha sert bir şekilde nefret söylemi üretebildikleri biçiminde yorumlanabilir (Dondurucu, 2018a). Dolayısıyla yeni medya platformlarının denetimsiz, yaptırımsız ve anonim yapısının kullanıcılarına özgür bir iletişim ortamı sağlarken, ifade özgürlüğü ile nefret söylemi arasındaki ince çizginin bulanıklaşmasına neden olduğu söylenebilir.

Çalışmadaki ikinci araştırma sorusu, ilgili YouTube videoları altında incelenen nefret söylemi içeren yorumların, içeriksel olarak oluşturulan alt kategorilere göre sayısal olarak nasıl bir dağılım gösterdiği. Bulgular, üç farklı eşcinsel YouTuber'a karşı üretilen nefret söylemlerinin en çok dinden ve topluma yerleşmiş olan hegemonik erkeklik kurgusundan kaynaklandığını göstermektedir. Farklı referans kaynaklarından beslenerek üretilen homofobik söylemlerde eşcinsellik, kullanıcılar tarafından birinci sırada dini ve toplumsal açıdan bir sapkınlık olarak kabul edilmektedir. Nefret söylemleri ise bu referans noktasından hareketle yoğun bir şekilde üretilmektedir. Alanyazında, yeni medyada kullanıcılar tarafından oluşturulan yorumlarda, eşcinselliğe dini açıdan yaklaşarak bir 'günah' olarak etiketleyen ve toplumsal bir tehdit unsuru olarak kabul ederek homofobik söylemler üretildiğini ortaya koyan araştırmalar bulunmaktadır (Ertan, 2010; Kaosgl, 2018; Dondurucu (2018b).

Çalışmadaki üçüncü araştırma sorusu, ilgili YouTube videoları altında incelenen cinsel kimlik temelli destekleyici yorumların, içeriksel olarak oluşturulan alt kategorilere göre sayısal olarak nasıl bir dağılım gösterdiği. Bulgular, Eşcinsel YouTuberlara gelen cinsel kimlik temelli destekleyici yorumlarının büyük çoğunluğunun eşcinsel bireyleri cesaretlendirmeye yönelik olduğu ve anti- homofobik özellikler taşıdığını göstermektedir. Bu bağlamda, cinsel kimlik temelli destekleyici yorumlar; LGBT bireyler tarafından oluşturulan iletiler, cesaretlendirici iletiler, anti-homofobik iletiler ve empati içeren iletiler olarak kategorileştirilmiştir. Eşcinsel YouTuberlara gelen cesaretlendirici yorumlarda genel olarak

takdir etme ve cinsel kimliğiyle barışık olması için YouTuber'ı teşvik edici söylemler ağırlıklıdır. Anti-homofobik yorumlar ise heteroseksizmi eleştiren, eşcinsellik hakkında bilgi veren ve diğer kullanıcıların attığı homofobik yorumlara tepki içeren özelliklere sahip iletilerden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında farklı yönelimlere sahip bireylerin de videolara yorum yaptığı tespit edilmiş olup; 'LGBT bireyler tarafından oluşturulan iletiler' kategorisi altında incelenmiştir. İlgili kategoriye dahil olan yorumlarda, LGBT bireylerin, YouTuberları desteklemekte, bazı konular hakkında danışmak istemekte, soru sormakta ve ayrıca kendi cinsel yönelimleri yüzünden yaşadıkları zor zamanları paylaşmaktadırlar. Dolayısıyla yeni medyanın, nefret söylemlerine maruz kalan ve ötekileştiren kişilerin veya grupların kimliklerini savunmalarına, örgütlenmelerine, seslerini duyurmalarına ortam sağlayan (Vardal, 2015: 144) ve yaşadıkları zorlukları başkalarıyla paylaşmalarını sağlayan bir alan olduğu söylenebilir.

Araştırma verilerine bağlı olarak YouTube üzerinden kullanıcı türevli yorumlar aracılığıyla cinsel kimlik temelli nefret söyleminin yoğunlukla din ve ataerkil toplum yapısı değişkenlerine bağlı olmak üzere yeniden üretilerek dolaşıma sokulmakta olduğu sonucuna ulaşılabilir. Bu noktada, yeni medyanın nefret söylemlerinin doğuşuna zemin hazırladığı yanılgısına kapılmamak önemlidir. Alanyazındaki çalışmaların da işaret ettiği gibi nefret söylemleri, bireylerin zihin örüntülerine ve farklı değişkenlere bağlı olarak yeni medyada değil, gündelik hayatta üretilmektedir (Çomu, 2012: 188). Bu bağlamda, yeni medya tıpkı bir ayna gibi toplumda zaten var olan nefret söylemlerini yansıtarak görünür kılma işlevini yerine getirirken aynı zamanda nefret söylemlerinin taşınmasına, yayılmasına, meşrulaşmasına ve dolayısıyla normalleşmesine neden olabilmektedir. Araştırma verilerine bağlı olarak yeni medya ortamına yansıyan tüm nefret içerikli söylemlerin ise kullanıcıların eşcinselliği tanımlama biçimlerinden ve tarihsel süreç içerisinde iktidarların benimsedikleri cinsel politikalarından kaynaklandığı söylenebilir. Bununla birlikte yeni medyada, cinsel kimlik temelli nefret söylemi içeren kullanıcı türevli yorumların yanı sıra cinsel kimlik temelli destekleyici yorumların da bulunması nefret söylemleri ve nefret suçlarıyla mücadelede yeni medyanın etkin bir araç olarak da kullanılabileceğini gösterir niteliktedir.

Araştırmanın dahilinde incelenen üç farklı videoya gelen cinsel kimlik temelli destekleyici yorumların yoğunluğunun ilk sırada cesaretlendirici içeriklerden, ikinci sırada anti-homofobik içeriklerden, üçüncü olarak empati içeren içeriklerden ve son sırada ise LGBT bireyler tarafından oluşturulmuş olan içeriklerden oluştuğu tespit edilmiştir. Anti-homofobik, kişi hak ve özgürlüklerine saygılı kişilerin katkılarıyla yeni medya ortamında oluşturulan yorumlar ya da içerikler nefret söylemleri konusunda farkındalık yaratabilir ve toplumun

bilinçlendirilmesi için kullanılabilir. Ayrıca yeni medyanın, özellikle kendini yeni keşfetme döneminde olan eşcinsel bireylerin hem bilgi arayışına önemli bir kaynak olabileceği hem de diğer LGBT bireyler ile iletişime geçerek onların deneyimlerinden faydalanabilmeleri için önemli bir araç niteliğinde olduğu söylenebilir.

Gelecekte yapılacak olan araştırmalarda, heteroseksüellik dışında cinsel yönelime sahip olan (lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel) tüm bireyler analize dahil edilebilir. Cinsel kimlik temelli nefret söylemi konusu, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilimi deseni kullanılarak derinlemesine incelenebilir. Böylelikle yeni medya ortamında nefret söylemine maruz kalan eşcinseller için nefret söyleminin ne anlama geldiği sorgulanabilir ve toplumda farkındalık yaratılabilir. Ayrıca farklı ülkelerdeki LGBT bireylerin YouTube videoları altındaki nefret söylemi içeren kullanıcı türevli yorumlar, farklı kültürlere sahip bireylerin eşcinselliğe olan tutum ve söylemleri ekseninde incelenebilir.

Alanyazında, yeni medya kapsamında tekrar üretilerek dolaşıma sokulan cinsel kimlik temelli nefret söylemi üzerine yapılan araştırmalar sınırlı sayıdadır. Bunun yanı sıra, eşitlikçi ve anti-homofobik kişiler tarafından cinsel yönelim ayrımcılığı olan heteroseksizme karşı üretilen cinsel kimlik temelli destekleyici yorumları inceleyen çalışmalara ise rastlanmamıştır. Bu açıdan ilgili çalışmanın alana katkı sağlayacağı ve nefret suçlarının tetikleyicisi olan nefret içeriklerinin beslendiği referans noktalarına ışık tutacağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışma kapsamında oluşturulan ilgili çalışmada oluşturulan kod cetvelinin literatüre katkı sağlayacağı ve gelecekteki araştırmalar için yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- American Psychological Association, (2015). Guidelines for Psychological Practice With Transgender and Gender Nonconforming People, *American Psychological Association*, 70 (9), 832– 864.
- Avrupa Konseyi. (2018). *Cinsel Yönelim veya Cinsiyet Kimliği Temelli Ayrımcılıkla Mücadele Avrupa Konseyi Standartları* (çev. KAOS GL Derneği), Strazburg: Avrupa Konseyi Yayıncılık.
- Aygül, E. (2010). *Facebook'ta Nefret Söyleminin Üretilmesi ve Dolayısıyla Sokulması, Yeni Medyada Nefret Söylemi*, (Haz.) Tuğrul Çomu, İstanbul: Kalkedon Yayınları, 95-140.
- Aygül, E. (2013). *Yeni Medyada Nefret Söyleminin Üretimi: Bir Toplumsal Paylaşım Ağı Olarak Facebook Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Binark, M. (2009). Yeni Medya Dolayımı İletişim Ortamında Olanakların ve Olamayanların Farkında Olmalı. *Evrensel Kültür*, 216, 60-3.
- Binark, M. ve Çomu, T. (2012). Sosyal Medyanın Nefret Söylemi için Kullanılması İfade Özgürlüğü Değildir!, <https://yenimedya.wordpress.com>, sosyal-medyanin-nefret-soylemi-icin-kullanilmasi-ifade-ozgurlugu-degildir/ Erişim Tarihi:12.02. 2019.
- Binark, M. ve Çomu, T. (2013). *Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar*. Hrant Dink Vakfı Yayınları: İstanbul.
- Binark, M. ve Löker, K. (2011). *Sivil Toplum Örgütleri İçin Bilişim Rehberi*. Ankara: STGM Yayınları.
- Boratav, B. H. (2009). *Psikolojide Heteroseksizm. Anti-Homofobi Kitabı Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma İçinde* (Haz. A. Erol). Ankara: Kaos GL Yayınları, 73-78.
- Burgess, J. ve Green, J. (2009). *YouTube: Online Video and Participatory Culture*. Cambridge: Polity Press.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, E. Ö, Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (20.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Candansayar, S. (2014). Heteroseksist Tıp, *Toplum ve Hekim, Cilt: 29 (4)*.
- Candansayar, S. (2011). Tıbbın (Eş)cinselliğe Bakışı İçin Bir Arkeoloji Denemesi, *Cogito Üç Aylık Düşünce Dergisi*, Cinsel Yönelimler ve Queer Kuram Sayısı, 149-165.
- Candansayar, S. (2009). *Bir Ötekileştirme Pratiği Olarak Cinselliğin Tibbileştirilmesi ve Eşcinsellik*, (Haz. A. Erol), Anti-Homofobi Kitabı, Ankara: Kaos GL. 69-72.
- Çomu, T. (2012). *Video Paylaşım Ağlarında Nefret Söylemi: Youtube Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Dondurucu, B.Z. (2017). Ötekileştirme Pratikleri Bağlamında İnternet Gazetelerinde Eşcinselliğin Sunumu. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(3), 990-1003.
- Dondurucu, B.Z. (2018a). Eşcinsellik Temelli Nefret Söylemi İçeren İletilerin Twitter’da İncelenmesi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 513-534.
- Dondurucu, B.Z. ve Uluçay, P. A. (2015). Yeni Medya Ortamlarında Nefret Söylemi: Eşcinsellere Yönelik Nefret Söylemi İçeren Videoların Youtube Üzerinden İncelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(3),875-902.
- Dondurucu, Z. (2018b). Yeni Medyada Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi: İnci Sözlük Örneği, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*. 6 (2), 1376-1405.
- Ergen, Y. (2019). Popüler Kültürün Popüler Rol Modelleri YouTuberlar: İlköğretim Çağındaki Özel Okul Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *The Journal of Humanity and Society*, 9(1), 117-153.
- Ertan, C. (2010), Homofobi: İnternet Gazetelerinde Okuyucu Yorumlarındaki Eşcinsellere Yönelik Tutumlar ve Söylemeler, *Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, 3 (2), 1-17.
- Gelbal, S. ve Duyan, V. (2006). Attitudes of University Students toward Lesbians and Gay Men in Turkey, *Sex Roles*, 55, 573-579
- Giddens, A. (2013). *Sosyoloji*. (Editör: Cemal Güzel), İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Global Digital Report, (2019), <https://wearesocial.com/blog/2019/01/digital-2019-global-internet-use-accelerates>, Erişim Tarihi: 01. 05.2019.
- Güner, U.; Kalkan, P; Öz, Y.; Özsoy, E. ve Söyle, F. (2011). *Türkiye’de Cinsel Yönelim veya Cinsiyet Kimliği Temelinde Ayrımcılığın İzlenme Raporu 1 Ocak-30 Haziran 2010.*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını, 2-57.
- Herek, M. G. (1988). Heterosexual’s Attitudes toward Lesbians and Gay Men: Correlates and Gender Differences. *The Journal of Sex Research*, 4, 451 – 477.
- Kaos, G. L. (2018). *Homofobik ve Transfobik Nefret Söyleminin İnternet Seyri Sosyal Medya Raporu*.
- Karadağ, M. (2011). *Kendi’lik Mümkün müdür?, Anti-Homofobi Kitabı/3 Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma İçinde* (Haz. A. Erol). Ankara: Kaos GL Yayınlar, 215-216.
- Karataş, Ü. N. (2018). *Mizah Dergilerinde Eşcinsel Bireylerin Temsili: Uykusuz Dergisi Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü,

Antalya.

- Kılıç, D. (2011). Bir Ötekileştirme Pratiği Olarak Basında Eşcinselliğin Sunumu: Hürriyet ve Sabah Örneği (2008-2009), *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 1, 143-169.
- Kovacı, P. (2016). *Femen ve LGBTI Gruplarının Televizyon Haberlerinde Temsili*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Lange, P. G. (2007). Commenting on comments: Investigating Responses to Antagonism on YouTube. *Society for Applied Anthropology Conference*, 31, 163-190.
- Lievrouw, L. A. ve Livingstone, S. (2007), *The Social Shaping and Consequences of ICTs*, The Handbook of New Media, London: Sage Pub. 15-32.
- Lister, M. J. Dovey, S. Giddings, I. Grant ve K. Kelly. (2009). *New Media: a Critical Introduction*, II. Print, Routledge, Londra.
- Livberber, T. (2014). *Medyada Nefret Söylemi ve Toplumsal Cinsiyet Bağlamında LGBTI bireylere Yönelik Nefret Söylem(ler)inin Çözümlemesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- OECD, (2008), *Measuring User-Created Content: Implications for the "ICT Access and Use by Households and Individuals" Surveys*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED504074.pdf> (Erişim: 29.04.2019).
- Öztekin, H. (2015). Yeni Medyada Nefret Söylemi: Ekşi Sözlük Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), s. 925-936.
- Öztürk, F.E. (2019). Göçmen Kadınlara Yönelik Üretilen "Yeni Irkçılık" Kavramının Medya Çerçevesinde İncelenmesi. *Global Media Journal: Turkish Edition*. 9 (18), 255-273.
- Parrott D J, Peterson J L. (2008). What Motivates Hate Crimes Based on Sexual Orientation?. *Mediating Affects of Anger on Antigay Aggression. Aggressive Behavior*. 34, 306- 318
- Sabah Gazetesi. (2015). <https://www.sabah.com.tr/yasam/2015/06/29/lgbt-nedir-lgbtliiler-kimdir> (Erişim Tarihi: 15.04.2019).
- Sekman, E. (2015). *Nefret Söyleminin Ortaya Çıkmasında Medyanın Etkisi*, (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şenel, B. (2014). Cinsel Yönelim Ayrımcılığının Gündelik Hayata Yansımaları. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tar, Y. (2013). *Yoldaş Ben İbneyim: Solun LGBT ile İmtihanı*, İstanbul: Ceylan Yayınları.
- Tunçay, E. (2017). Medyada Nefret Söylemi: Ankara Patlaması Örneği. *Marmara İletişim Dergisi*, (27), 41-62. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/maruid/issue/30526/330805>

- Turner, B. (2011). *Tıbbi Güç ve Toplumsal Bilgi*. Bursa: Sentez.
- Vardal, B.Z. (2015). Nefret Söylemi ve Yeni Medya. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 132-156.
- Yardım, M. ve Dalkılıç, M. (2018). Nefret Söylemi ve İfade Özgürlüğü Tartışmaları Çerçevesinde İslamofoby: L'Express Dergisi Örneği. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 89-109. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/mediad/issue/37949/422078?publisher=erciyes>
- Yeşilyurt, S. (2015). *Toplumda Cinsiyet Bağlamında Eşcinsel Kimlik Üzerinden Üretilen Rıza: Bülent Ersoy Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, L. (2016). *Sosyal Dışlanma Karşısında Eşcinsel Kimliğin Kurulumu*. (Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Yüksel, Ş. (2009). Transseksüellik ve Cinsiyet Değiştirmenin Standart Değerlendirme, Karar Verme ve Bakım İlkeleri, 91-94. *Anti-Homofobi Kitabı Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma İçinde* (Haz. A. Erol). Ankara: Kaos GL Yayınları.